

A bús leányra ráköszönt,
a végső pillanat:
s az ásó itt jelölt helyet
virágzó ág alatt.

Félelmes, félelmes bokor,
éjjel szellemtanya,
ők tépik kérégt, ám marad
virága, illata.

KISKUN FARKAS LÁSZLÓ

REGE A VÉN TENGHERÉSRŐL

HÉT RÉSZBEN

„Ügy vélem, könnyen hibetű, hogy a világmindenségben a látható teremtményeknél több a láthatatlan. Ki tárja eléink azonban valaha mind-
ezeknek ő családjukat? És fokozataikat és rangsorukat és egyenként való foglalatosságukat? Mit művelnek? és mely helyeken lakoznak? Eme dolgoknak ismeretét mindig környékezte az emberi szellem; el sohasem érie. Mindazonáltal, nem kétlem, hasznos dolog, lelkünkben, mintegy ábrázolatban, eltűnődni a nagyobb és jobb világ képmásán: másként a napi élethez idomult szellem túlságosan a jelentéktelen dolgokra zsugorodik és teljességgel apró töprengésekbe merül. Vigyáznunk kell azonban az igazságra, és mértéket kell tartanunk, hogy a bizonyosat elkülönöztessük a bizonytalantól, a nappalt az éjszakától.”
– T. BURNET: ARCHEOL. PHIL. 68. old.

TARTALOM

Miképpen űztek egy hajót, mely áthaladt az Egenlítőn, a viharok a Hideg országába, a déli Sark felé; és onnan miképpen került a Nagy Csendes Óceán trópusi tájaira; és a közben történt különös dolgokról; valamint arról, hogyan tért vissza Hazájába a Vén Tengerész.

Egy vén Tengerész találkozik három gavallérral, aki lakodalmas ünnepre igyekezik, és egyiküket feljartóztatja.

Megy a Három; s a vén hajós egyiknek elébe áll.

„Mért fogsz le, mondd, te, vén bolond, te tűzszemű Hószakáll?

A nászterem ajtaja nyitva és a násznagy én vagyok.

Cseng a pohár, az ünnep áll, zene döng és dob dobog.”

Aszott kezével fogja meg.

„Hajónk...” szól s szeme kigyúl.

„Kotródj tovább, kotródj, bitang!”

S a kéz rögtön lehull.

Fénylő szemével fogja meg –
bűvölten áll amaz, és
mint négyéves gyermek, figyel.
Igy akarta a Tengerész.

A vendég most egy kőre ül,
némán, s hallgatni kész;
és így beszélt a vén hajós,
a tűzszemű Tengerész.

„Hurra riadt, öböl elmaradt,
szálltunk a vidám habokon,
a templom alá, a domb alá,
s lángolt az Őrtorony.

És balfelől feljött a Nap:
a tenger dobta fel;
lángolva futott s jobbról lebukott:
a tenger nyelte el.

Délben, naponta növő köre már
tetőzte az árbocot...”

A násznagy itt mellére ütött,
mert felbúgott a fagott.

Megjött a menyasszony; az arca piros,
mint rózsaszírom, s remeg;
előtte, vigan hintázva fejét,
a füstös banda megy.

Döndült az a mell, de lehullt a kar: a
vendég figyelni kész;
és így folytatta vén hajós,
a tűzszemű Tengerész.

„Egyszerre szél csapott reánk,
zsarnok, kemény vihar
és Délnek vert a fergeteg
iszonyú szárnyaival.

Rézsút dül az árboc, a tat lemerül,
és ahogy az üldözött menekül
s bár ellene árnya a talpa alatt, –
bukdosva előre tart:
úgy szállt a hajó, a vihar, s közel
volt már a Déli Sark.

A Tengerész elmeheti, hogyan vitorlázott Dél felé a hajó, jó széllel és kedvező időjárásban, míg el nem érte az Egyenlítőt.

A hajót a Déli Sark felé veri a vihar.

*A hó és a félelmes
hangok országa, ahol
nem lebetett élő te-
remtményt látni.*

És jött a köd és jött a hó
és lett csoda hideg;
jöttek havas, árboc-magas,
smaragdzöld jéghegyek.

Zajlott a vad ár, a havas határ,
s komoran lobogott az ég;
állat, növény: nincs semmi lény, –
börtönbe zárt a jég.

És jobbra jég és balra jég
és jég s jeges vihar:
robbant, remegett, bömbölt, recsegett
az örjöngő zenekar.

*Míg egy nagy tengeri
madár, Albatrosz
nevezetű, jött a ha-
von-ködön át, és nagy
örömmel és vendég-
barátsággal fogadta-
tott.*

Végül, ki, a ködön át, felénk
egy albatrosz suhant;
áldva fogadtuk, mint akinek
keresztény lelke van.

És ette az ételt, mit soha még,
és körbe-körbe szállt:
mennydörögve széthasadt a jég;
kormányunk útra talált!

*És lám! az Albat-
rosz jó ígéret mada-
rának bizonyul, és
kíséri a hajót, mi-
közben az újra
Északnak tart a
ködön és lebegő jégén
át.*

Jó déli szelet hozott s követett
a madár: szava messzire-halló...
Mi csalta el? – Játék? eledel?
vagy hangunk hívta, a Halló?

Felhők, ködök; árboc fölött
kilenc nap ott gugolt;
míg az éjszakát a fehér ködön át
fehérre ragyogta a Hold.'

„Az ég!... Szemed, vén Tengerész,
mily ördögi fényű, riadt...!
Mért oly feketén...?” – „Nyilammal én
lelőttem a szent madarat!

MÁSODIK RÉSZ

És most jobbról jött fel a nap:
a tenger dobta fel;
köd borította, s balra tűnt:
a tenger nyelte el.

Jó szél hajtott; de hol a madár?
és szava, a messzire-halló?
Nem csalta már játék, eledel,
s hiába hívta a Halló!

Óh, pokoli dolgot tettem én
és tettem átkozott:
Megölted, – mondták társaim, –
azt, aki szelet hozott.
Nyomorúlt! – mondták, – megölted őt,
aki jó szelet hozott!

Nem vér, nem ón: feljött ragyogón
az Isten feje, a Nap;
s akkor: – Te ölted, – mondta mind, –

*A Vén Tengerész a
vendégszeretet taga-
dásával meggyilkolja
a jó ómen kegyes Al-
batroszát.*

*Hajóscimborái elő-
ször ráförmednek a
Vén Tengerészre,
amiért megölte a jó
szerencse madarát.*

*De amint a köd ki-
tisztult, helyesnek
találják ugyanazt a
tettet, és így maguk
is a bűn részeseivé
válnak.*

a ködhozó madarat.
Jó volt megölnöd, – mondta mind, –
az ilyen vészmadarat!

*A hajó eléri a
Csöndes Óceánt és
északnak vitorlázik,
míg csak el nem éri
az Egyenlítőt.*

Hús szél suhogott, halk hab susogott
a tűnő barázda nyomán;
elsőnek minket ringatott
az a csöndes óceán.

*A hajó birtelen meg-
áll.*

De megállt a szél, vásznunk lealél;
kinlódtunk, – micsoda kín!
Szó is csak a csöndet előzni kelt
a hajósok ajkain.

Réz s tűz az ég; mint vérkorong:
délben fönt haldokolt
a Nap az árbocon, de alig
volt akkora, mint a Hold.

Nap-nap után, nap-nap után:
álltunk, – (csönd, végtelen) –
festett hajóként, tétlenül,
mint festett tengeren.

*És az Albatrosz
kezd megbosszul-
tatni.*

Tenger, tenger mindenütt;
dongánk vetemül, romol.
Tenger, tenger mindenütt
és inni korty se seholl!

A mélység rothadt: Krisztusunk,
nincs nálad kegyelem?!
Nyálkás puhányok szanaszét
a nyálkás tengeren.

Köröskörül táncos halál-
lidérccel gyúlt a mély
s a víz, mint boszorkány olaja,
kék volt s zöld és fehér.

S néhányunk, alva, látta már
a gyötrő Szellemet,
aki Hó- és Köd-honból kilenc
öl mélységben követett.

Szomj szikkasztotta a nyelv gyökerét
s kiszáradt az idege;
a szót torkunkba mintha korom
fojtotta volna bele.

Jaj! be gonoszul nézett reám
a fiatal s a vén!...
Nyakamon, gúnyként, az Albatrosz
lógott a kereszt helyén.

*Egy Szellem üldözte
őket; egy e planéta
látbatatlan lakói kö-
zül, akik sem nem
elköltözött lelkek,
sem nem angyalok,
s akiket illetőleg a
tudós zsidó, Flavius,
és a konstantinápolyi
plátonikus, Michael
Psellus megkérdéz-
ték. Igen számosan
vagnak, és nincs sem
éghajlat, sem elem,
amelyben egy vagy
több ne lakoznék.*

*A hajóslegények ko-
mor balsorsukban az
egész bűnt a Vén
Tengerészre akarják
báritani, minek jele-
képpen a halott ten-
geri madarat a nya-
kába akasztják.*

*A Vén Tengerész
jelet vesz észre a tá-
voli elemben.*

Nehéz idő volt. Szem s torok ég,
szikkadtan, üvegesen.

Nehéz idő! Nehéz idő!

A szemek – mily üvegesen!

Nyugat felé néztem: valami
feltűnt az egeken.

Ott messzi? Mi volt? Kis, fekete folt;
vagy tán köd imbolyog;
mozgott, mozgott, s néztem, hogyan ölt
határozott alakot.

Folt, köd, babonás alak, fura váz:
közelebb jött, szembe került
s mintha sellőnek térne ki,
forgott, ingott s merült.

*Mikor az közelebb
ér, meglátja, hogy
hajó, és drága áron
felszabadítja nyelvét
a szomjúság kötelé-
kéből.*

Torkunk csupa láz, ajakunk parázs;
nincs sírni-kacagni szó:
az iszonyú szomj némán gyötört;
karomba haraptam, – a vére kitört
sikolyom: Hajó! hajó!

*Örömvillandás, amire
borzadály követke-
zik. Mert milyen
hajó lehet az, amely
szél és áram nélkül
halad?*

Torkuk csupa láz, ajakuk parázs,
bámultak a szóra előbb.
Kegyes ég! – hogy vigyorogtak, amíg
hallották! Majd, mint ha ki iszik,
nyelték a levegőt.

Nézd, nézd: ide tart! hoz enyhet, italt!
egyenest szeli már az utat!
Nem hajtja szél, nem hajtja ár,
de orra felénk mutat –

Nyugati habokra folyó aranyat
már alkony öntözött;
nyugati habokon úszott a Nap
arany tükrök között:
és hirtelen ott lebegett ama Váz
köztünk s a Nap között.

S most bordák, rudak és kötelek
fogták be – (Urunk, könyörülj!) –:
a nagy tűzarc úgy kandikált,
mint börtönrács mögül.

Hogy jött a hajó közelebb, közelebb!
– szoltam s szívem dobogott –
remegő ökörnnyálként ama Váz
kötélzete csillog ott?

Az ő bordái sötétlenek
rácsként a Nap előtt?
Ki a Nő, ki a fedélzeten áll?
S ki a másik? Vajon ő a Halál?
A Halál kíséri e Nőt?

*Csak hajó-vázát lát
maga előtt.*

*És annak bordái és
kötélzete rácsként
rajzolódta a le-
nyugó Nap arcára.*

*A Kisértet-asszony
és társa, a Halál, és
senki más nincs a
vázhajó fedélzetén.*

*Amilyen a bajó,
olyan a legénység.*

Az ajka piros volt, a szeme nyílt,
haja színarany, arca fehér;
Lidérc ez a nő: csak éjszaka jár;
sápadt lepra, Eleven Halál,
s megdermed tőle a vér.

*Halál és Eleven-
Halál kockázott a
bajó legénységéért, és
ő (az utóbbi) meg-
nyeri a Vén Tenge-
rész.*

A csupasz Váz mellénk suhant;
nő-hang szólt – kocka röpült –:
„Kész! Ó az enyém! Én nyertem, én!” –
mondta, hármat füttyült.

*Nincs félhomály a
Nap udvarán belül.*

A Nap lemerült; egyszerre: éj;
kirohantak az égi tüzek;
a Váz-hajó tovaszállt, vadúl
suhogtatva a vizet.

Csönd? Szem s fül oldalt, föl? szívem
kapujából a félelem
minden vért kiivott.
Sűrű éj, vak csillagok. Idelent
lámpa, kormány, űr, arc dereng;
vásznaink harmatosok, –
majd végül a Hold sarlója kelt
Keleten s alsó szarvával emelt
egy fénylő csillagot.

*És a hold felkelte-
kor*

egymás után

Felém fordultak a Csillag-ebes
kisérteti Hold alatt
az arcok (se sóhaj, se nyögés):
s szemük átka rám tapadt.

Négyszer ötven szép legény
– nyögés sóhajnyi sem! –
élettelen, súlyos-mereven
dőlt el a fedélzeten.

Lelkük kiröptült, – eléjük a menny
vagy a pokol ajtaja nyílt! –
Ugy surrant mind előttem, ahogy
ijjamról surran a nyílt!

NEGYPEDIK RÉSZ

„Félek tőled, Vén Tengerész,
bőrös kezed olyan aszott!
szikár vagy, nyurga, s barna, mint
a ráncos parti homok.

Bőrös kezed csupa ránc; szemed
újra parázslani kezd...” –
„Ne félj, lagzik vendége, ne félj,
nem halt velük ez a test.

Magam voltam, jaj, be magam,
a nagy-nagy tengeren,
nem akadt szent, aki megkönyörült
haldokló lelkemen.

Az a sok szép, derék fiú!
s halott volt mind, szegény:
s ezerszer ezer nyálkás dolog
élt tovább; ahogy én.

*halottan összesnek
a matrózok.*

*De Eleven-Halál
megkezdte működését
a Vén Tengerészen.*

*A lakodalmas ven-
dég attól tart, hogy
szellem beszél boz-
zá;*

*de a Vén Tengerész
biztosítja testi életé-
ről, és tovább meséli
szörnyű bűnböcsését.*

*Megveti a békés élő
lényeket.*

*És irtgoli, hogy élni
tudnak, mikor oly
sokan bevernek ba-
lottan.*

Néztem a rothadó vizet,
s a szemem menekült;
néztem a rothadó hajót:
halottak mindenütt!

Néztem, föl az égre, de mikor imát
kezdtém, mindannyiszor
pokoli susogás kelt, és a szívem
száraz lett, mint a por.

Lehúnytam a szemem, úgy maradt,
s golyója lüktetett,
hisz az ég meg a víz, meg a víz, meg az ég
rajtuk ült, mint ólomnehezék;
s előttem a hullasereg.

*Őt azonban tovább
átkozza a balottak
szeme.*

Hideg veríték folyt tagjaikon,
egynek se lett szaga:
tekintetük, mely rám tapadt,
nem hagyott el soha.

Az árva átka szellemet is
égből pokolba vet;
de halott ember szemének az
átka még rémesebb!
Hét éj s nap láttam átkukat
s meghalnom nem lehetett.

*Elhagyatottságában
és tehetetlenségében
vágódva néz fel az
utazó Holdra és a
csillagokra, melyek,
noba állni látszanak,*

Feljött az égre lassan az
utazó Holdvilág,
s vele egy-két halvány csillag is,
de sehol meg nem állt:

fényétől zuzmarát kapott
a füledt óceán;
de ahol a hajó árnyéka feküdt,
a megbűvölt víz mindenütt
csak izzott tűz-lilán.

A hajó árnyán tul láttam a
vizi kigyók seregét:
habcsipkék úsztak a víz színén
s ha felugrottak, tündéri fényt
szikráztak szerteszt.

A hajó árnyán belül pedig
láttam szépségüket:
kék, lángzöld és bársonyfekete
gyűrűk kavargtak, föl-le, ki-be,
mint gyors arany tüzek.

Gyönyörű Élet! Minden gyönyörű,
amit teremt az Úr:
áldást mondott rájuk szerető
szívem öntudatlanul;
őrangyalom súghatta, hogy ezt
tegyem öntudatlanul.

*mégis folyton előre
mozognak; és min-
denütt övék a kék ég,
az az ő kijelölt
nyugvóhelyük és szü-
lőhajójuk és termé-
szetes otthonuk,
ahová bejelentés nél-
kül lépnek be, mint
Urak, akiket bizo-
nyára várnak és aki-
ket érkezükkor
csöndes öröm fogad.*

*A Hold fényében
szemléli Isten te-
remtményeinek nagy
nyugalmát.*

*Milyen szépek és
boldogok!*

*Szívében megáldja
őket.*

A varázs kezd megtörni.

S már tudtam imádkozni; és
megkönnyült nyakamon
lazult a madár, s lezuhant, s be a
tengerbe, mint az ón.

ÖTÖDIK RÉSZ

Oh, álom, akit mindenki áld
a két Sarok között!
Hozsánna, hozsánna Máriának!
Ő küldte az álmot, mely kifáradt
lelkembe költözött.

*A szent Anya kegyelméből a Vén
Tengerészt eső üdlti fel.*

Álmomban víz töltötte meg
a fedélzetre kirakott
sok nyomorult vödröt; s mikor én
ébredtem: eső zuhogott.

Torkom s ajakam enyhült, ruhám
átázott, csupa nyírok.
Nyilván ittam álmomban is,
de most a test ivott.

Mozdultam: tagjaim oly üdék!
Mintha álmomban el-
haltam volna: mint üdvözült
ébredtem újra fel.

*Hall bangokat és lát
különös látványokat
és mozgásokat az
égben és az elemekben.*

S nemsoká felzúgott a szél,
még csak messzi füttyült,
de hangja is a roskatag
vitorláknak feszült.

Feltámadt, csattant a magas ég!
Száz lánglobogó ragyogott
hányódva föl-le, ide-oda!
S köztük frissen táncoltak a
sápatag csillagok.

S ránk bődült a szél; sás gyanánt
zizegtek a kötelek;
vak felleg záporozott le ránk;
élén a Hold lebegett.

Nyílt a sötét felhő; a Hold
most is mellette haladt;
s mint bércrel meredeken zuhogó
patak, ömlött a sok suhogó
széles villám-szalag.

Nem ért el a zúgó szél; de hajónk
most már tovább futott!
S villám s Hold közt egyszerre mind
felnyögött a halott.

Nyögött, mozdult és minden felállt
– szemük némán figyelt –
álomnak is különös, hogy a
sok hulla élni kelt.

Kormány iránt suhant a hajó,
bár szele semmi sem;
matróznép húzta a kötelet

*A bajoslegények te-
teme átlelkedül, és a
bajó elindul;*

s tett-vett a fedélzeten;
de karjuk mint gép karja járt,
kisértetiesen.

*de sem nem emberi
lelkek, sem nem földi
avagy a középső lég-
ből való démonok,
hanem a Védszent
könyörgésére lekiül-
dőtt angyali lelkek
dicőült csapatának
batalma által.*

Aki térdemnél térdepelt,
öcsém halott fia volt,
együtt vontuk a kötelet,
de egyikünk se szólt.'

„Félek tőled, vén Tengerész!”
„Ne félj, fiam!... Nem a meg-
halt lelkek tértek vissza, – nem
a régi lelkek a testbe, hanem
üdvözült szellemek:

mert hajnalra karjuk lehullt
s a főárboc körül
dal kélt, lassan és édesen
az ajkaik közül.

Az édes hang mind körbe szállt
s a Nap felé repült
s lassan mind visszatért, – maga,
vagy a többivel elegyült.

Majd mint mikor égből hull alá
a pacsírta éneke;
majd mintha csattog a sok madár,
zengett az ég, zengett az ár,
a tolongó zene.

Most mint teljes zenekart, azután
mint fuvola énekét
hallgatta, majd mint angyali dalt
a magasságos ég.

Szűnt az ének; de vásznaink
délíg zsongták a dalt,
ahogy bútt csermely a lombbruhás
június-éjszaka halk
és álmodó erdeinek
zeng álmodó morajt.

Délíg vitt a vitorla, noha
nem voltak szelei;
lágyan, szeliden siklott a hajó:
alúlról vont valami.

Ködországból kilenc nagy öl
mélységben úszva szállt
velünk a Szellem s vele hajónk
nyugodtan utat talált;
délre megszűnt a vitorla-dal, és
a hajó is megállt.

Tengerre szegezte árbocunk
a Nap: fölötte ringott;
akkor nagyot reccsent a hajó
s durván, röviden megingott;
félhossza előre-hátra dőlt
s durván zökkenve megingott.

*A magányos dél-
sarki Szellem to-
vább viszi a hajót az
Egyenlítőig, engedel-
meskedvén az an-
gyali csapatnak, de
még mindig bosszút
követel.*

A Sarki Szellem démon-kísérő, az elem láthatatlan lakói, részt vesznek társuk sérelmében, és közülük ketten elmondják egymásnak, hogy a Szellem kérésére hosszú és nagy vezeklést szabnak a Vén Tengerészre; és hogy a Szellem visszafordult Délnek.

Majd mint riadt paripa, úgy
szökkent, magasba, fel:
arcomba lökte a vért e lökés
s ájultan estem el.

Hogy mily soká feküdtem így,
nem sejtem; vissza se tért
még öntudatom, s testem fölött
– hallottam – két hang röpködött
s egymáshoz így beszélt:

„Ez az?” – kérdezte az egyik, –
„Ez az?”

Krisztusra! az ő gonosz
nyilvának áldozata az
ártatlan Albatrosz!

A Szellem, aki egyedül lakik a
Sarkon, szerette az
emberszerető madarat, kit ő
megölt, a vad nyilas!

A másik hang lágyabb, szelidebb
s édes volt, mint a méz:
„Már érte elég” – szólt –
„s éri még
bánat és bűnhődés.”

HATODIK RÉSZ

ELSŐ HANG

„De szólj csak, szólj csak újra! beszélj:
ily szédítő ütemmel
mi űzi, mi hajtja a hajót?
Mit csinál most a tenger?”

MÁSODIK HANG

„Rabszolgaként, aki nézi urát
– szellője habot se tör –
nagy fény szemével az óceán
némán les a Holdra föl,

hogy merre haladjon (az vezet
szeliden vagy haragosan).
Nézd, testvér, pillantása reá
mily nyájasan suhan!”

ELSŐ HANG

„Ha se szél, se tenger, a hajót
mi hajtja? mily erő?...”

MÁSODIK HANG

„Utat nyit előtte, mögötte pedig
bezárul a levegő.

Föl most, siess, testvér, siess!
Már hívnak: el ne késünk!
Mind lassabban megy majd a hajó,
ha felébred tengerészünk.”

*A Tengerész delejes
álomba esett; mert
az angyali batalom
gyorsabban hajtja
Északnak a hajót,
mint ahogyan emberi
élet el bírna viselni.*

*A természetfölötti
mozgás meglassult:
a Tengerész felé-
red, és újra kezdődik
a vezekélése.*

Felébredtem; hajónk futott,
mint csendes, jó időben;
hűs éjszaka volt, fent állt a Hold,
s a halottak mind előttem.

Mint síri lakók, a fedélzeten
úgy álltak a legények
és rámtapadó, köves szemükön
a Hold visszfénye égett.

Mit haltak, az átkos kínhalál
még nem múlt róluk el
s nem bírt tőlük megválni szemem
vagy imára szállni fel.

*Az átok végre kien-
gesztelődik.*

S ekkor – megtört a varázs: megint
láttam a zöld vizet,
messzire, de azt alig, ami
a közelben rémitett:

mint aki magányos uton halad
– a szíve fél, remeg –
s ha hátratekint, szaladni kezd
s többé nem állana meg,
mert tudja: mögötte iszonyatos
ördög fut és liheg.

De csakhamar rám fújt a szél
s zajt nem s fodrot se vert:
nem a vizen szállt, és nyomán
zsongás, árny, semmi se kelt.

Arcomba, hajamba kapott (tavaszi
szél leng így a réteken) –
zavarom keverte, de csoda-uj
üdvözlét volt nekem.

Édesen, édesen szállt a hajó,
s bár gyorsan, oly puhán:
élesen, élesen fújt a szél
és rám fújt, rám csupán.

Óh, boldog álom! az Őrtorony
lángol ott igazán?
Ez itt a templom? ez a domb?
s ez itt az én hazám?

*És a Vén Tengerész
meglátja szülőföld-
jét.*

Az öbölgyátat elérve ima
zokogott át lelkemen:
Ébressz, Uram, vagy add, hogy ez az
álom örök legyen!

A kikötő, mint tiszta tükör,
simán elénk hajolt;
bujdosni fény- s árnyképeket
rajzolt lapjára a Hold.

Fénylett a szikla s a sziklatetőn
a templom is: magas
tornyán holdszikrás magasan
ázott a szélkakas.

*Az anyagi szelle-
mek elhagyják a ha-
lott testeket,*

Fény s csönd lebegett a vizek felett
és karmazzin árnyai
váz-alakoknak nesztelen
keltek belőle ki.

*és saját fényalakjuk-
ban jelennek meg.*

A hajó-orrtól nem messze állt
az árnycsapat; szemem
visszafordult, s – az égre! – mit
láttam a fedélzeten?!

Minden halott némán feküdt
ahogy megmerevedett
s ragyogva egy-egy fényszeráf
állt minden hulla felett.

Kezét lengette a sok szeráf,
oly szép volt, oly csodás!
Égi fáklyaként lobogott
partnak a látomás.

Kezét lengette a sok szeráf
és nem szólt sohasem;
de, óh, a csöndjük mint zene
áradt szét lelkemen.

S egyszerre fülem evezők zaja és
habó ütötte meg;
nehezen fordult csak arra a fejem,
s láttam, csónak közeleg.

A révkalauz meg a fia jött,
gyorsan szelték a habot:
óh, szent ég! nem ronthatta meg
örömöm a sok halott!

A harmadik a jó Remete volt,
kit a két hajós kísért;
maga szerzett s zengett szent dalokat
és az erdőben élt.
Meggyóntat ő, lemossa ő
lelkemről majd a vért!

HETEDIK RÉSZ

Ott élt a vén erdő közepén,
mely a tengerig lefut.
Édes hangja mily csengve szállt!
Szerette, ha matrózra talált,
aki végre hazajut.

Az erdei Remete

Ott térdelt reggel-este; volt
jó puha zsámolya:
tölgytuskóját benötte kövér
és bársonyos moha.

Közeledtek; hallottam szavukat:
„Oly furcsa! A gyönyörű fény
kilobbant? Hol a csodahajó
s a csábító tünemény?”

*csodálkozva közele-
dik a hajóhoz.*

„Különös,” – szólta a Remete, –
„se hang, se jel nem int.
Bordái törve! Vitorla, kötél:
hogyan lankad, gyűrve, mind!
Sose láttam ilyet... A vásznak is
rongyolt és barna, mint

zörgő avar, mit az erdei szél
patakod medrébe terel,
mikor a repkény hótól ropog
s a bagoly a farkasra leluhog,
mely kölykét falja fel.”

„Atyám,” felelt a fiú, „a hajó
oly ördögi, fekete:
én félek...” – „Evezz, evezd tovább!”
szólt rá a Remete.

Közelebb jött újra a csónakuk
(vártam, szótlan, mereven);
a hajót elérte a csónakuk...
S hang dördült hirtelen,

a víz alatt, mind rémesebb,
már zúg, már mennydörög!...
S szétnyílt a tenger s összezsapott
a bukó hajó fölött.

Túlharsogott mindent a robaj
s eget-földet kevert
s testem, mint vízi, hetes halott,

*A hajó hirtelen el-
süllyed.*

a habon hintázva hevert;
egy perc – nem is éreztem, – s a hajós
csónakjába beemelt.

Pörgött, pörgött a csónak a
süllyedt hajó felett; –
visszhangjával a dőrejt csak a
domb ismételte meg.

Ajkam mozdult; – ájult sikoly:
a révész összerogyott;
a szent Remete felemelte szemét
s ültében imába fogott.

Evezőért nyúltam: a fiú
– (azóta bolond) – iszonyút
kacagott, hosszan, s láttam: a vér
forgó szemébe fut.
„Ha-ha!” – mondta, – „ki látta már,
hogy az Ördög evezni tud?!”

Végre – óh, szent föld! honi föld! –
elértük a szárazat;
partra lépett, de megállni is
alig bírt már az agg.

„Gyóntass meg, atyám” – az ősz Remete
most keresztet vetett.
„Beszélj,” – szólta aztán, – „mondd:
ki vagy
s mi bánt, mi szörnyű tett?”

*A Vén Tengerész
megmenekül a hajós
csónakjában.*

*A Vén Tengerész
komolyan kéri a Re-
metét, hogy gyóntassa
meg; és élethosszá
vezekelés stíjtja.*

Fájdalmas görcs gyötört, tüzes
kín égetett, amely,
mikor meggyóntam, testemet
csak akkor hagyta el.

Azóta időnként ez a láz
még vissza-visszatér
s míg el nem mondom e regét,
ég bennem a szív, a vér.

És egész jövőendő életén át égő láz kergeti, újra és újra, hogy országról országra vándoroljon,

Mint éj, futok országokon át,
szavam bűvös hatalom;
arcáról megismerem én,
kinek kell hallania mesém,
és azt rá megtanítom.

Mi zaj riad ott, ama kapu mögül!
Hegedűk édes szava rí:
dalolnak a kertben az ara és
leánybarátai;
de ime csendül az estharang
s engem imára hí!

Óh, násznagy! Voltam én egyedül
a tenger síkja felett:
sivár volt, hogy ott Isten is
aligha lehetett!

Óh, lagziknál én az imát
azóta jobb szeretem,
édesebb jó lelkek között
templomba menni nekem.

Együtt, templomba menni, együtt
imádni az ég Urát,
megpihen ott örök Atyja szívéen
a lány, a fiú, a kised, a vén
s a szerető barát.

Isten veled! De ne feledd,
Vendég, e szavakat:
a jó ima embert szeret
s állatot és madarat!

Istent szeret, aki szeret
mindent, kicsit és nagyot,
mert Ő is csupa szeretetet,
aki minket alkotott.'

*

És tovább ment a tűzszemű, hó-
szakállú Tengerész;
s lám! a Vendég a lagzira
többé vissza se néz.

Elkábult, mint akiben nagy ütést
kapott a szív, az agy,
s másnap egy bölcsebb, szomorúbb
emberre kelt föl a Nap.

SZABÓ LŐRINC

és saját élete példájával szeretetet és tisztelgetet hirdessen minden dolgok iránt, amiket Isten alkotott és szeret.